

Številka: Up-219/15-18

Datum: 19. 5. 2016

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Antona Romiha, Sevnica, ki ga zastopa Milena Markovič, odvetnica v Ljubljani, na seji 19. maja 2016

odločilo:

Sodba Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 181/2014 z dne 13. 1. 2015, sodba Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Pdp 112/2014 z dne 22. 5. 2014 in sodba Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani št. I Pd 1545/2012 z dne 21. 11. 2013 se razveljavijo in zadeva se vrne Delovnemu in socialnemu sodišču v Ljubljani v novo odločanje.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Sodišče prve stopnje je v ponovljenem sojenju zavrnilo tožbeni zahtevek pritožnika za plačilo odpravnine v znesku 224.290,00 EUR. Ugotovilo je, da je nadzorni svet tožene stranke pritožnika kot predsednika uprave odpoklical zaradi grobih kršitev obveznosti. Višje sodišče je zavrnilo pritožbo pritožnika zoper takšno odločitev. Vrhovno sodišče je zavrnilo njegovo revizijo. V obrazložitvi je navedlo, da ni bistveno, ali so bile kršitve, ki naj bi jih pritožnik storil, podrobno opisane v zapisniku seje nadzornega sveta in v sklepu o odpoklicu. Zavrnilo je tudi očitke pritožnika v zvezi z neizvedbo dokaznih predlogov.

2. Zoper sodbo Vrhovnega sodišča v zvezi s sodbama obeh nižjih sodišč vloga pritožnik ustavno pritožbo. Uveljavlja kršitve človekovih pravic iz 14., 22. in 23. člena Ustave. V ustavni pritožbi nasprotuje stališču Vrhovnega sodišča, po katerem za odločitev o upravičenosti do odpravnine ni bistveno, ali so bile kršitve, ki jih je storil pritožnik, podrobneje opisane v zapisniku seje nadzornega sveta ali v sklepu o odpoklicu. Meni, da je takšno stališče arbitrarno in pomeni, da je bil pritožnik že od vsega začetka v neenakem položaju v primerjavi s toženo stranko. V zvezi s tem opozarja tudi na sklep Vrhovnega sodišča št. III Ips 195/2008 z dne 13. 9. 2011, iz katerega naj bi izhajalo, da

se, če razlogi za odpoklic niso navedeni v sklepu o odpoklicu, šteje, da je bila uprava odpoklicana brez utemeljenih razlogov. Pritožnik tudi navaja, da mu v sodnem postopku ni bilo dovoljeno dokazovati, da očitanih grobih kršitev, zaradi katerih naj ne bi bil upravičen do odpravnine, ni storil. Obrazložitev Vrhovnega sodišča v zvezi s tem naj bi bila popolnoma nerazumljiva in protispisna. Kršitev 22. člena Ustave pritožnik uveljavlja tudi zato, ker naj bi sodišče v njegovi zadevi glede verodostojnosti listine, ki naj bi dokazovala njegovo sporno solastništvo v drugi družbi, zavzelo drugačno stališče kot v sklepu Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 133/2013 z dne 24. 2. 2014.

3. Senat Ustavnega sodišča je s sklepom št. Up-219/15 z dne 28. 9. 2015 ustavno pritožbo sprejel v obravnavo. V skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) je Ustavno sodišče o tem obvestilo Vrhovno sodišče. V skladu z drugim odstavkom navedenega člena ZUstS je ustavno pritožbo poslalo v odgovor toženi stranki iz delovnega spora (nasprotna udeleženka).

4. Nasprotna udeleženka v odgovoru na ustavno pritožbo navaja, da je pritožnikovo nasprotovanje stališču sodišč, po katerem zadošča, če je v sklepu o odpoklicu navedeno le, da gre za odpoklic zaradi hujših kršitev brez kakršne koli konkretizacije teh kršitev, zgolj očitke o zmotni uporabi materialnega prava, ki ne sega na ustavnopravno raven. Tudi sicer naj bi bili pritožnikovi razlogi zoper tako materialnopravno stališče vseh treh sodišč napačni. V zvezi z zavrnitvijo pritožnikovih dokaznih predlogov za dokazovanje navedb, da ni storil hujše kršitve, ki se nanaša na njegovo lastništvo v družbi Immo Invest Found AG v Liechtensteinu (v nadaljevanju družba IIF), navaja, da je sodišče prve stopnje izvedlo več dokazov za ugotovitev potrebnih dejstev, druge pa je kot nepotrebne zavrnilo, kar pomeni, da se je do dokaznih predlogov opredelilo. Glede kršitve v zvezi z družbo IIF naj bi pritožnik zato neupravičeno menil, da ni nikjer pojasnjeno, zakaj sodišče ni dopustilo zaslišanja njega samega kot stranke ter priče A. O. v zvezi z eno izmed listin, ki naj bi kazale pritožnikovo udeležbo v družbi IIF. Poleg tega naj pritožnik teh zaslihanj ne bi substancirano predlagal, saj naj bi v zvezi s tem navedel le pavšalni predlog zaslišanja, brez kakršnega koli dodatnega pojasnila. Nasprotna udeleženka navaja, da je sodišče svojo dokazno oceno o lastništvu pritožnika v družbi IIF utemeljilo na celi vrsti listinskih dokazov ter izpovedi priče, zaradi česar so bili ti dokazni predlogi nepotrebni, saj ugotovljenega dejanskega stanja ne bi mogli spremeniti. Podobno neutemeljeno naj bi pritožnik predlagal zaslihanje prič v zvezi s primerom družb Urbana, pri čemer so bili ti dokazni predlogi prav tako nesubstancirani. Nasprotna udeleženka meni, da bi moral pritožnik zavrnitvi dokaznih predlogov ugovarjati v skladu z 286.b členom Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo in 45/08 – v nadaljevanju ZPP). V zvezi s postopkom pred sodiščem druge stopnje dodaja, da pritožnik v tem delu kršitev ustavnih pravic navaja le pavšalno in brez razumljivih pojasnil, zaradi česar se jih ne da preizkusiti. Meni, da se je sodišče druge stopnje opredelilo do vseh pritožbenih očitkov v zvezi z družbo IIF in o njih pravilno odločilo. Glede očitka pritožnika o protispisnosti ugotovitve Vrhovnega sodišča, da pritožnik solastništva družbe IIF ni izrecno zanikal, navaja, da je šlo zgolj za nepreciznost, kljub temu pa ni dvoma, da

je revizijsko sodišče s svojo obrazložitvijo potrdilo pravilno in obrazloženo ugotovitev pritožbenega sodišča, da pritožniku pravica do izjave ne more biti kršena z zavrnitvijo predlaganih dokazov v zvezi z verodostojnostjo ene listine, če je sodišče dejansko stanje ugotovilo na podlagi številnih drugih in raznovrstnih dokazov. V zvezi s primerom Urbana navaja, da pritožnik niti v pritožbi niti v reviziji ni zatrjeval, da bi mu bile v primeru Urbana kršene kakršne koli pravice. Zato meni, da bi bilo treba ustavno pritožbo v tem delu zavreči, kar bi pomenilo, da je pritožniku dokazana ena od obeh grobih kršitev in že zato ni upravičen do odpravnine. Zato po mnenju nasprotne udeleženke ustavna pritožba v zvezi z družbo IIF ne more spremeniti odločitev sodišč, tudi če bi se ta vsebinsko presojala, kar pomeni, da pritožnik za ustavno pritožbo glede zatrjevanih kršitev v zvezi z družbo IIF nima pravnega interesa in je treba zavreči ustavno pritožbo v celoti. Glede drugačne presoje verodostojnosti listine, ki naj bi dokazovala sporno solastništvo pritožnika v drugi družbi v sklepu št. VIII Ips 133/2013, navaja, da dokazna ocena v določenem postopku ne vsebuje pravnega jamstva, da bo dokaz enako ocenjen v drugem postopku.

5. Ustavno sodišče je odgovor nasprotne udeleženke vročilo pritožniku, ki se je nanj odzval. V odgovoru vztraja pri navedbah v ustavni pritožbi in navaja, da je bil v neenakem položaju, saj niti pred vložitvijo tožbe in vse do konca prvega naroka sploh ni vedel, da je zagrešil res kakšno tako kršitev, ki pomeni grobo kršitev, in se ni mogel opredeliti do razloga za odpoklic. Poleg tega mu potem, ko je šele po koncu prvega naroka to izvedel, sodišče prve stopnje ni dovolilo dokazovati nasprotnega, saj njegovega zaslišanja in predlaganih dokazov za dokazovanje njegovih navedb, da hujših kršitev obveznosti, ki bi predstavljale grobe kršitve, ni zagrešil, ni izvedlo, pri tem pa se do tega, zakaj je tako ravnalo, ni niti opredelilo, instančni sodišči pa sta tako odločitev brez ustrezne obrazložitve potrdili. Meni, da ni bil pošteno obravnavan, da mu ni bilo zagotovljeno enako varstvo pravic kot nasprotni stranki in da mu je bila preprečena možnost, da se izjavi o rezultatih dokazovanja ter sploh o celotnem procesnem gradivu, ki je vplivalo na odločitev sodišča, kar pomeni kratenje pravice do sodnega varstva. Glede uveljavljanja kršitev človekovih pravic v zvezi z odločitvijo o njegovih dokaznih predlogih in obrazložitvijo te odločitve navaja, da je iz pritožbe razvidno, da je zatrjeval, da se sodbe sodišča prve stopnje ne da preizkusiti, kar zadostuje, poleg tega pa je pritožbeno sodišče na zatrjevano kršitev dolžno paziti po uradni dolžnosti. Tudi sicer naj bi odločilne kršitve človekovih pravic zatrjeval ves čas postopka, še posebej v pritožbi in reviziji. Posebej poudarja, da mu je bila kršena pravica iz 22. člena Ustave tudi zato, ker je sodišče glede verodostojnosti listine, ki naj bi jo podpisal A. O. in naj bi dokazovala njegovo solastništvo v družbi IIF, zavzelo stališče, ki je v nasprotju z ugotovitvami v sklepu Vrhovnega sodišča št. VIII Ips 133/2013, ki je bil sprejet le dober mesec kasneje.

B.

6. Pritožnik med drugim zatrjuje, da mu v sodnem postopku ni bilo dovoljeno dokazovati, da očitanih grobih kršitev, zaradi katerih ni upravičen do odpravnine, ni storil, saj je

sodišče prve stopnje vse njegove dokazne predloge v zvezi z dokazovanjem teh dejstev brez obrazložitve zavrnilo, sodišče druge stopnje in Vrhovno sodišče pa te kršitve nista odpravili. S takim postopanjem sodišč naj bi mu bila kršena pravica do enakopravne obravnave in pravica do izjave iz 22. člena Ustave.

7. Izpodbijane odločitve sodišč temeljijo na ugotovitvi, da je nadzorni svet tožene stranke pritožnika kot predsednika uprave odpoklical zaradi dveh grobih kršitev delovnih obveznosti, in sicer zaradi kršitve obveznosti, ki se nanaša na poslovanje z družbo I. V. S., ki je bila v 100-odstotni lasti družbe IIF, in zaradi kršitve obveznosti, ki se nanaša na poslovanje z družbama Urbana. Ustavno sodišče je vpogledalo v sodni spis, v katerem so bile izdane izpodbijane sodbe. Iz revizije pritožnika je razvidno, da je glede neutemeljene in neobrazložene zavrnitve vseh njegovih dokaznih predlogov v zvezi z dokazovanjem grobih kršitev, ki naj bi jih storil kot predsednik uprave tožene stranke, v reviziji uveljavljal le kršitev te pravice v zvezi z ugotavljanjem njegovega (so)lastništva v družbi IIF. Ker pritožnik v reviziji vsebinsko ni uveljavljal kršitve te človekove pravice tudi v zvezi z dokazovanjem grobih kršitev obveznosti pri poslovanju z družbama Urbana, ki jih prav tako zatrjuje v ustavni pritožbi, Ustavno sodišče njegovih navedb v tem delu ni moglo upoštevati (materialno neizčrpanje). Glede na navedeno je presojalo le navedbe glede kršitve pravice iz 22. člena Ustave v zvezi z neobrazloženo zavrnitvijo dokaznih predlogov za dokazovanje grobih kršitev poslovanja, ki se nanašajo na družbo I. V. S. oziroma družbo IIF.

8. Pravica stranke, da sodeluje v dokaznem postopku, predlaga dokaze ter se izreče o dokaznih predlogih nasprotne stranke, je eden izmed elementov pravice do izjave v postopku, ki je vsebovana v 22. členu Ustave. Za sodišče iz te ustavne pravice izhaja obveznost, da dokazne predloge strank pretehta in predlagane dokaze, če se nanašajo na dejstva, ki so v sporu pravno relevantna, izvede. Sodišče pa ni dolžno slediti dokaznim predlogom strank, če oceni, da izvedba predlaganega dokaza na odločitev sodišča ne bi mogla vplivati. Zavrnitev dokaznega predloga stranke mora sodišče ustrezno obrazložiti (odločba Ustavnega sodišča št. Up-77/01 z dne 4. 3. 2004, Uradni list RS, št. 33/04, in OdlUS XIII, 45).

9. Za presojo v tej zadevi je bistveno vprašanje, ali je bila pritožniku z domnevno neobrazloženo zavrnitvijo vseh njegovih dokaznih predlogov, ki so se nanašali na dokazovanje pravno pomembnega dejstva (so)lastništva pritožnika v družbi IIF, kršena pravica do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave.

10. Ustavno sodišče je na podlagi vpogleda v sodni spis ugotovilo, da je pritožnik s pripravljeno vlogo z dne 30. 1. 2013 predlagal izvedbo dokazov v zvezi z ugotavljanjem njegovega (so)lastništva v družbi IIF, in sicer zaslišanje pritožnika, zaslišanje prič A. O., B. Š. in A. P., pridobitev listinske dokumentacije od tožene stranke in vpogled v zapisnik sodnega spisa I Pd 949/2011 glede izjave priče A. O. z dne 25. 2. 2012, drugi pripravljali vlogi pa je priložil kot dokaz poročilo Policijske postaje Ljubljana Center z dne 30. 1. 2013. Sodišče prve stopnje pritožnikovih predlaganih dokazov ni izvedlo, temveč je

izvedlo le nekatere dokaze, ki jih je predlagala tožena stranka. Na zadnjem naroku dne 21. 11. 2013 je sprejelo sklep, da se drugi dokazni predlogi zavrnejo kot nepotrebni. Za svojo odločitev ni navedlo razlogov niti na naroku niti v obrazložitvi sodbe.

11. V pritožbi zoper sodbo sodišča prve stopnje je pritožnik navajal, da je sodišče na podlagi listine, ki sta jo podpisala z A. O. in oseba z dolžnostjo skrbnega ravnanja, ugotovilo, da je pritožnik solastnik družbe IIF. Pri tem se ni opredelilo do navedb in dokaznih predlogov pritožnika o spornem izvoru in vsebini te listine. Pritožnik je navedel tudi, da je v zvezi s to listino trdil, da mu je nepoznana, da mu ni poznan njen izvor in da listina ne odraža dejanskega stanja. V okviru pritožbenega očitka zmotne ugotovitve dejanskega stanja je navajal, da sodišče ni podalo razlogov, zakaj je v ponovljenem postopku dopustilo izvedbo dokaza z listino in ji poklonilo polno vero, kljub temu, da je pritožnik navajal tehtne razloge in predložil dokaze o neverodostojnosti listine. Sodišču prve stopnje je očital, da ni pojasnilo, zakaj ni sledilo predlogu pritožnika, naj pozove toženo stranko, da izkaže, da gre za zakonito listino. Dokazno oceno o udeležbi pritožnika v družbi IIF je sodišče sprejelo, ne da bi o tem zaslišalo pritožnika in pričó A. O.. Glede na to naj bi bila po pritožbenih navedbah pritožnika dokazna ocena pomanjkljiva, saj naj bi temeljila na listini spornega izvora in sporne vsebine.

12. Sodišče druge stopnje je pritožniku pojasnilo, da sodišče prve stopnje udeležbe pritožnika v družbi IIF ni utemeljilo le z listino o izjavi A. O. (listina B10), temveč tudi s pričevanjem priče L. P. in s prilogama B63 oziroma B64, pri čemer ne gre prezreti dejstva, da pritožnik vsebine teh listin ni niti izrecno prerekal niti ni v zvezi s tem predlagal ustreznih dokazov, s katerimi bi lahko izpodbijal resničnost v teh listinah navedenih dejstev. Glede na to je po presoji pritožbenega sodišča sodišče prve stopnje svojo ugotovitev o udeležbi utemeljeno oprlo na izpovedbo L. P. ter na prilogi B63 in B64, ne glede na pritožnikov dvom o verodostojnosti listine B10 oziroma o zakonitem ali nezakonitem načinu pridobitve te listine (17. točka obrazložitve sodbe sodišča druge stopnje).

13. V reviziji je pritožnik očitke o kršitvah v zvezi z dokaznim postopkom uveljavljal v okviru očitkov o bistvenih kršitvah postopka, pri čemer se je izrecno skliceval na kršitev po 8. točki 339. člena ZPP. Navedel je, da mu v postopku ni bila dana možnost, da izpove o tem, ali ima lastniški delež v družbi IIF, tudi druge njegove dokazne predloge pa je sodišče zavrnilo kot nepotrebne oziroma se do njih ni opredelilo.

14. Vrhovno sodišče je v zvezi s temi očitki navedlo, da je sodišče nekatere dokazne predloge, ki za odločitev v zadevi niso bili bistveni, utemeljeno zavrnilo, tudi sicer pa tožnik solastništva v družbi IIF ni izrecno zanikal, do očitanih kršitev pa se je ustrezno opredelilo že tudi pritožbeno sodišče.

15. Kot je bilo že povedano, je sodišče prve stopnje na naroku 21. 11. 2013 sprejelo sklep, da se vsi pritožnikovi dokazni predlogi zavrnejo kot nepotrebni. Za svojo odločitev ni navedlo razlogov niti na naroku niti v obrazložitvi sodbe. Sodišče sicer ni dolžno izvesti

vseh dokazov, ki jih predlaga stranka. Če sodišče razumno in obrazloženo oceni, da nekateri predlagani dokazi oziroma dejstva, ki naj se z njimi ugotovijo, za odločitev v sporu niso odločilni ali da je neko dejstvo že dokazano, nadaljnjih dokazov ni dolžno izvajati. Vendar mora sodišče v sklepu, s katerim zavrne izvedbo dokaza, navesti, zakaj je predlagani dokaz zavrnilo (drugi odstavek 287. člena ZPP). Če tega ne stori v samem sklepu, je dolžno razloge za zavrnitev predlaganega dokaza pojasniti v končni odločbi.¹ V obravnavani zadevi sodišče prve stopnje ni ravnalo v skladu z navedenimi zahtevami. Niti v sklepu, s katerim je zavrnilo pritožnikove dokazne predloge, niti v sodbi ni obrazložilo, zakaj je štelo, da so dokazi, ki jih je predlagal pritožnik, nepotrebni.

16. Sodišče druge stopnje se je do pritožnikovega očitka o neobrazloženi zavrnitvi njegovih dokaznih predlogov sicer opredelilo, vendar na način, da je s svojo obrazložitvijo tudi samo kršilo pravico pritožnika iz 22. člena Ustave, iz katere izhaja tudi prepoved t. i. vnaprejšnje dokazne ocene (sklep Ustavnega sodišča št. Up-420/00 z dne 21. 5. 2002). Vnaprejšnja zavrnitev dokaza o bistvenem dejstvu, ki je bil jasno predlagan in ki bi, če bi uspel, lahko pomenil uspeh v sporu, prav tako pomeni kršitev pravice do enakega varstva pravic oziroma do poštenega sojenja. Obrazložitev zavrnitve dokaznih predlogov z navedbo, da ugotovitev o udeležbi pritožnika v družbi IIF temelji (tudi) na izpovedbi L. P. ter na prilogah B63 in B64, ne samo na sporni listini B10, pomeni vnaprejšnjo dokazno oceno, saj bi moralo sodišče (še) po izvedbi dokazov, ki jih je v zvezi s tem, da ni solastnik družbe IIF, predlagal pritožnik, oceniti, ali verjame na primer pritožniku in A. O. ali pa L. P. ter listinama B63 in B64. Prav tako ne držijo navedbe sodišča druge stopnje, da pritožnik vsebine teh listin ni niti izrecno prekal niti ni v zvezi s tem predlagal ustreznih dokazov, s katerimi bi lahko izpodbijal resničnost v teh listinah navedenih dejstev. Pritožnik je namreč ves čas postopka (tudi v pritožbi) zatrjeval, da ni solastnik družbe IIF in da so listine, ki naj bi izkazovale njegovo udeležbo v družbi IIF, neverodostojne, ter v postopku pred sodiščem prve stopnje predlagal dokaze za ugotovitev tega dejstva (glej 10. točko obrazložitve te odločbe).

17. Tudi obrazložitev Vrhovnega sodišča ne ustreza standardu obrazložene zavrnitve dokaznih predlogov, kot izhaja iz 22. člena Ustave. Navedba Vrhovnega sodišča, da je sodišče prve stopnje nekatere dokazne predloge, ki za odločitev niso bili bistveni, utemeljeno zavrnilo, pomeni zgolj navidezno obrazložitev. Ne pove namreč niti tega, na katere dokazne predloge se nanaša, niti tega, zakaj naj bi bili ti dokazi nebistveni. Tudi pavšalno sklicevanje na obrazložitev v sodbi sodišča druge stopnje standardu obrazložene zavrnitve dokaznih predlogov ne zadošča, saj Vrhovno sodišče pritožniku ni pojasnilo niti tega, kje v sodbi sodišča druge stopnje naj bi bil (posreden) odgovor na njegove očitke. Sicer pa, kot je bilo že povedano, tudi obrazložitev sodišča druge stopnje ne ustreza zahtevam iz 22. člena Ustave. Poleg tega je obrazložitev Vrhovnega sodišča, da pritožnik solastništva v družbi IIF ni izrecno zanikal, protispisna.

¹ Primerjaj z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-77/01.

18. S tem, ko so sodišča brez ustrezne obrazložitve zavrnila pritožnikove dokazne predloge, so prekršila obveznost, ki izhaja iz 22. člena Ustave, tj. da mora sodišče zavrnitev dokaznega predloga ustrezno obrazložiti. Po presoji Ustavnega sodišča je takšno ravnanje sodišč v nasprotju s temeljnimi jamstvi poštenega postopka (pravice do izjave), kot izhajajo iz pravice do enakega varstva pravic po 22. členu Ustave. Zato je Ustavno sodišče izpodbijane sodbe razveljavilo in zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v novo odločanje.

19. Ker je Ustavno sodišče izpodbijane sodbe razveljavilo že zaradi kršitev pravice do enakega varstva pravic (22. člen Ustave), drugih zatrjevanih kršitev človekovih pravic ni presojalo.

C.

20. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik mag. Miroslav Mozetič ter sodnice in sodnika dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, mag. Marta Klampfer, dr. Etelka Korpič – Horvat, Jasna Pogačar in Jan Zobec. Odločbo je sprejelo soglasno.

mag. Miroslav Mozetič
Predsednik